

## **Resolució de l'expedient Q-06465/2018, sobre la defensa i la promoció del naturisme-nudisme a Catalunya**

### **Antecedents**

En aquesta institució s'ha presentat la queixa Q-06465/2018, formulada pel president de l'Associació Club Català de Naturisme i president de la Federació Naturista-Nudista de Catalunya per defensar i promoure el nudisme a Catalunya; i també en contra de les prohibicions de practicar el naturisme-nudisme a moltes localitats i a les dificultats per fer-ho als llocs amb tradició naturista.

Fins a dia d'avui l'actuació del Síndic s'estén a 33 queixes addicionals. A banda que hi puguin haver algunes especificitats entre les diferents queixes, totes les persones interessades estan d'acord que la pràctica del nudisme no estigui prohibida, i especialment a canviar la regulació actual, atès que avui dia no hi ha una normativa uniforme als municipis ni tampoc es defensa ni es promou el nudisme amb la reserva d'unes zones preferents per practicar-lo.

### **Consideracions**

#### **La pràctica del naturisme-nudisme a Catalunya**

L'any 1974 la Federació Naturista Internacional va suggerir aquesta definició: “El naturisme és una manera de viure en harmonia amb la natura, caracteritzada per la pràctica de la nuesa en comú, amb la finalitat d'afavorir el respecte a un mateix, als altres i al medi ambient”. Per tant, el naturisme és una filosofia socialment constructiva i respectuosa amb tothom, amb les seves diferències, i espera el mateix respecte.

A Catalunya, hi ha quatre associacions naturistes [Associació d'Amics de la Platja Naturista del Torn (AAPNT), Associació Club Català de Naturisme (CCN), Associació Nudista de Catalunya (ANC) i Associació Naturista de la Platja d'Aiguadolç (ANPA)], que estan aplegades a la Federació Naturista-Nudista de Catalunya (FNNC). La seva finalitat és treballar conjuntament per al desenvolupament del nudisme a Catalunya. Aquestes associacions també formen part de la Federació Espanyola de Naturisme (FEN) i de la Federació Naturista Internacional (FNI) i els seus socis reben el carnet naturista internacional.

Evidentment, no totes les persones naturistes o que fan nudisme estan associades o federades. De fet, la majoria de les persones practicants habituals del nudisme ho fan sense pertànyer a cap col·lectiu organitzat. Per aquest motiu, és difícil donar xifres reals de quina és la situació actual.

Segons el web del Club Català de Naturisme, hi ha 60 platges de tradició nudista a Catalunya, tot i que la llista que facilita l'associació no pretén limitar el nudisme només als llocs indicats.

De les platges nudistes existents, cap no és exclouent amb els banyistes tèxtils perquè la legislació no ho permet. A l'altra banda, hi ha ajuntaments que sancionen les persones que prenen el sol nues en platges de tradició no nudista.

El fet d'anar sense banyador no vol dir que no s'hagin de respectar certes normes, per bé que no estiguin escrites, basades en el sentit comú. És a dir, el fet de fer nudisme no vol dir que no s'hagin de mantenir actituds respectuoses, actituds que res tenen a veure amb l'exhibicionisme o amb actituds sexualitzades, perquè s'insisteix que el naturisme i el nudisme es practiquen al si de la família. Per això, es defuig de diferenciar entre platges familiars i platges nudistes.

Precisament, les persones nudistes posen èmfasi que no s'han d'utilitzar els infants per prohibir el nudisme, com si el nudisme fos perillós per a ells, quan segurament aquests el viuen de manera més relaxada i sense prejudicis. De fet, les persones naturistes i nudistes consideren la nuesa com una cosa natural, bona i beneficiosa per a l'educació dels infants.

També s'ha de reforçar la llibertat de la dona i l'ideari del feminisme i protegir aquest col·lectiu, que és el més vulnerable, i s'ha d'evitar la presència de tafaners de les platges de tradició nudista. D'alguna manera, i encara que sigui difícil, cal buscar solucions perquè les dones que van soles a les platges de tradició nudista gaudeixin de tranquil·litat.

Tampoc no es pot oblidar que en aquestes àrees hi pot haver llocs de treball i no es pot coartar la llibertat personal ni imposar als treballadors que siguin nudistes, encara que pot ser un element de valoració en el moment de contractar la concessió o el personal.

En definitiva, es tracta de cercar solucions de convivència i respecte mutu. Respecte en ambdues direccions entre les persones que practiquen el nudisme i les que no el practiquen.

### **Naturisme-nudisme i llibertat ideològica i d'expressió**

En les queixes rebudes, les persones i entitats promotores parteixen de la base que el nudisme està emparat per la llibertat ideològica i d'expressió, dret fonamental reconegut en l'Estatut, la Constitució i els tractats internacionals de drets humans dels quals Espanya forma part. En aquest marc, caldria respectar-ne la pràctica sense més limitacions que les establertes per la Llei, amb l'objectiu de salvaguardar l'ordre públic i només si aquestes limitacions són proporcionades.

La qüestió sobre la naturalesa ideològica del naturisme-nudisme, però, no és pacífica i ha tingut respostes diferents en instàncies jurisdiccionals rellevants.

En el pla internacional, resulta emblemàtica la Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) de 28 d'octubre de 2014 (Gough v. Regne Unit). El Tribunal va

considerar que la nuesa pública de la persona recurrent es podia entendre com una forma d'expressió que s'encabia dins de l'àmbit de l'article 10 del Conveni, motiu pel qual en la seva prohibició hi havia una interferència de l'exercici a la llibertat d'expressió, i aquesta interferència només estaria justificada en els casos en què fos prevista per la llei, es perseguís una finalitat legítima i fos necessària en una societat democràtica (test de proporcionalitat). En el cas concret, malgrat que la persona demandant havia sofert diverses penes pecuniàries, i fins i tot de privació de llibertat, el TEDH no hi va trobar vulneració del Conveni per part del Regne Unit, atès que va considerar que les sancions més severes només s'havien produït després d'anys d'avertiments i multes menors, i que la persona demandant també tenia un “deure, particularment atès que ell demanava tolerància respecte de la seva pròpia conducta, de demostrar tolerància i sensibilitat cap als punts de vista de la resta de la societat” (pàr. 175); societat que molt majoritàriament rebutjava la nuesa a l'espai públic.

A escala espanyola, els tribunals han estat encara més restrictius. El Tribunal Constitucional (STC 47/2001 de 15 de febrer) va considerar que, si bé el naturisme o nudisme tenen un vessant ideològic, que implica unes conviccions sobre el propi cos, i d'harmonia amb la natura i el medi ambient, que seria susceptible de protecció per part dels poders públics, aquesta llibertat ideològica té dos vessants, un intern i l'altre extern. L'intern és el dret de cada persona a tenir aquestes idees i opinions, i l'extern, el dret de compartir i difondre aquestes idees. En aquest sentit, el límit seria l'ordre públic, protegit per la llei quan es posa en perill la seguretat, la salut o la moralitat públiques.

També la Sentència 20/1990, de 15 de febrer, destaca que hi ha una concurrència normativa, no d'exclusió, entre les normes que regulen la llibertat i les que n'estableixen límits perquè “les normes de llibertat i les normes limitadores s'integren en un únic ordenament inspirat pels mateixos principis en què, en darrer terme, resulta fictícia la contraposició entre l'interès particular subjacent a les primeres i l'interès públic que, en certs supòsits, n'aconsella la restricció”.

D'altra banda, la determinació de què s'ha d'entendre per *convivència pacífica* i la seva protecció correspon a la corporació municipal, tal com va considerar el Tribunal suprem, sense que això vulneri la llibertat ideològica de l'article 16 de la Constitució.

Així, el Tribunal Suprem, en Sentència de 14 de febrer de 2013, estableix la competència dels ens locals de regular, mitjançant ordenances municipals, aspectes que siguin “accessoris, accidentals o circumstancials” de drets fonamentals o del seu exercici (l'article 53 CE estableix que només per llei se'n pot regular el contingut essencial).

Especialment significativa és la Sentència del Tribunal Suprem de 30 de març de 2015, en resoldre el recurs contenciós del Club Català de Naturisme contra l'acord de l'Ajuntament de Castell-Platja d'Aro i s'Agaró que aprovava l'ordenança municipal i que no permetia el nudisme a les platges que no indiquessin expressament aquesta activitat sobre la base d'unes relacions de convivència. Aquesta sentència parteix de

la base que no es discrimina la persona per les seves circumstàncies personals o perquè se li vulgui impedir l'exercici d'un dret, sinó que es restringeixen unes activitats en l'ús de l'espai públic (que avui no són majoritàriament compartides) per assegurar la convivència pacífica. Es posa especialment èmfasi en dos aspectes: el fet que el nudisme encara no té una gran acceptació social i el fet que la seva regulació és per assegurar la convivència.

En contrast, el Defensor de Poble va suggerir el 19 d'octubre de 2017 a l'Ajuntament de San Pedro del Pinatar (Múrcia) que revisés l'Ordenança de les platges i eliminés la prohibició de la nuesa integral, i que establís un procediment per a la catalogació de les platges que donés participació als col·lectius naturistes en la nova regulació i en la catalogació de les platges en què tradicionalment s'ha practicat el nudisme. Aquest suggeriment, que va ser rebutjat per l'Administració, es fonamenta, entre d'altres, en les consideracions següents:

- Es considera que l'Ordenança fa una limitació a l'*agere licere*, al qual fa referència el Tribunal Constitucional, per l'únic fet de prohibir el nudisme a les platges, amb caràcter coactiu i punible, sense cap mena de justificació i sense que s'hagi constatat un perill cert per a la seguretat, la salut o la moralitat públiques que poguessin justificar aquesta limitació.
- En tot cas, seria necessària una llei per limitar un dret fonamental recollit en l'article 16 CE i, per tant, l'Administració no pot establir cap tipus de restricció mitjançant una ordenança.

### **Posicionament del Síndic de Greuges**

En vista de les consideracions anteriors, el Síndic considera que la pràctica del naturisme-nudisme respon a una ideologia que mereix protecció, tant en l'espai privat com en el públic, per bé que en aquesta segona dimensió, emparada pel dret a la llibertat d'expressió, les autoritats públiques poden establir limitacions proporcionades a l'efecte de protegir l'ordre públic.

Com ja s'ha assenyalat en una resolució de data 6 de juliol de 2018, relativa a l'expedient AO-116/2018, sobre possible discriminació de gènere com a conseqüència de les normes que regulen la vestimenta del bany i que només fan referència a les dones, la indumentària, com a forma d'exercici de la llibertat d'expressió, només pot tenir limitacions proporcionals que estiguin prescrites per normes de rang de llei i estiguin basades, entre d'altres, en raons de salut o moral pública. Per tant, aquesta institució considera que no hi poden haver obligacions legals o socials que suposin cap tipus de discriminació com a conseqüència, per exemple, de tradicions religioses o culturals.

El Síndic ha establert que hi ha pràctiques relatives a la indumentària, com ara el topless a les platges, que estan àmpliament acceptades socialment. Per tant, la seva prohibició en contextos similars, com ara a les piscines públiques, suposa una restricció injustificada i desproporcionada sobre la llibertat d'elecció de les dones. A

més, té caràcter de discriminació per raó de gènere perquè és un tipus de normativa que afecta només les dones.

Ara bé, pel que fa al nudisme integral a l'espai públic, fins i tot a les platges, no té ni de bon tros aquest grau d'acceptació social i, per tant, no resulta desproporcionat que el legislador, amb vista a la protecció de la moral pública, el restringeixi en certs espais. És per aquest motiu que el Síndic considera que no és una restricció injustificada ni desproporcionada que hi hagi espais específics per practicar-lo i que siguin les persones les que tinguin la llibertat d'elecció sobre si volen acudir a aquests espais o no .

De la informació recollida i les queixes rebudes, s'ha pogut constatar que el problema principal és la manca de senyalització o la senyalització deficient. Hi ha una gran diversitat de platges de tradició nudista, algunes no senyalitzades i altres senyalitzades deficientment, amb una gran diversitat de retolacions (platja nudista, platja naturista, platja de tradició nudista, nudisme permès, zona preferentment nudista, etc.). En alguns llocs, fins i tot, s'utilitza el terme *platges familiars* com a contraposició a les *platges nudistes*, cosa totalment inacceptable, perquè els nudistes també són famílies i les associacions promouen un nudisme familiar.

També hi ha disparitat de criteris sobre què es considera sancionable. Es produeix el contrasentit que se sanciona la persona nudista que està fora de la seva zona, però no la persona que va vestida a la zona nudista. Les queixes posen de manifest la invasió de banyistes tèxtils a la zona nudista, amb una total impunitat.

Especialment, cal prendre mesures per garantir la seguretat de les dones que practiquen el naturisme-nudisme. Una dona que pren el sol nua no pretén provocar cap tercera persona i no és responsable de la conducta que aquesta altra persona pugui tenir. Les mesures de discriminació positiva i de defensa, promoció activa i senyalització de zones preferents han de garantir i vetllar perquè les dones puguin exercir aquesta pràctica sense tafaners que els causin cap tipus d'incomoditat.

També es produeixen altres casuístiques relacionades amb els serveis: de vegades en aquestes àrees es detecta una manca de serveis mínims: no hi ha dutxes, lavabos o servei de neteja. En d'altres, s'atorguen llicències per a negocis dirigits a banyistes tèxtils en zones nudistes. La casuística de situacions és molt variada, genera inseguretat jurídica a les persones que practiquen el naturisme-nudisme i tendeix a estigmatitzar aquesta pràctica.

## **Recomanacions**

1. Cal que tots els ajuntaments de Catalunya revisin la regulació del nudisme en les ordenances municipals respectives, d'acord amb els criteris i les recomanacions d'aquesta resolució.
2. Atès que les persones nudistes no estan condicions d'igualtat amb les persones banyistes tèxtils, cal fer una discriminació positiva cap a aquest col·lectiu, de manera que hi hagi zones d'ús preferent per al nudisme on se'n faci una defensa i

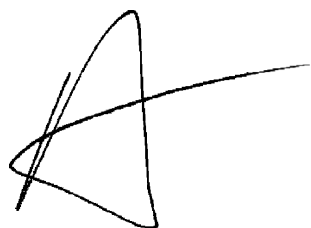
una promoció actives mitjançant l'adopció de les mesures que els municipis considerin oportunes.

3. Cal que tots els municipis estableixin una retolació uniforme que delimiti zones preferents per al nudisme i que vetllin perquè en aquestes zones es respecti en tot moment el dret de les persones a practicar-lo.

4. Cal vetllar perquè a les platges preferentment nudistes es garanteixi la pràctica del nudisme amb les condicions i els serveis adequats.

5. Cal establir mesures per garantir que les dones que van soles a les platges de tradició nudista gaudeixin de tranquil·litat i evitar la presència de tafaners en aquestes zones.

6. El Síndic recomana que s'opti per adoptar mesures informatives per promoure l'ús de les platges nudistes preferentment per part d'aquest col·lectiu, en lloc d'aplicar sancions a les persones que practiquen nudisme a les platges no nudistes.

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized letter 'A' with a horizontal line extending to the right.

Rafael Ribó  
Síndic

Barcelona, 15 de novembre de 2018